

А П С Н Ы

Ареспубликатә хэынтқарратә усхэартә «Апснымедиа»

2024 ш. февраль 22 № 11-12 (21 518)

А П С Н Ы - 105

**Сара сапсуоуп.
Стоурых –
Ажытэза иалоуп...
Сара – исашыоу иашыа соуп!**

Хмилаттә хафера мызырц

Еацсатәрала азгәатаразы

Ахра Анкәаб

Ихашысиз амчыбж анцәамтазы имәапысит амилаттә идеология ашьатаркысцәа ируазәку, ацсуа сахьаркыратә литература ауасхыршытатә, арккәа Дырмит Иасыф-ица Галиа диижьтәи 150 шыкәса атрәи агәзетъ «Апсны» 105 шыкәса ахьтрәи ирызку аиубилеитә усмәагәтәкәа реиҕкааразы, атәыла Ахада ихатыпуаф Бадра Зураб-ица Гәынба ихантәафрала иаццоу Ахәынтқарратә комиссиа аәбатәи аилатәара.

Акомиссиа алахәцәа рапхьатәи реилатәарақны ишазпхьагәартәхьазы

еипш, аныхәатә усмәагәтәкәа еиҕкаарала разгәатара хыкәкыс иҕатцаны, шымчыбжыа иртагзаны ражәалагалакәа (иақхарццо арбаны) нарыштыр акәын ахәынтқарратә комиссиа ахантәащы иусбарта ашкә.

Акомиссиа амшхәагштә акны иқәгылан, иарбаз афәхәара инақәыршәаны, акультуратә хәыштаракәеи ахәынтқарратә усбартақәеи рыкнытә аусмәагәтәкәа рыхәацшра.

Ахәынтқарратә алахәцәа еиуеипшым ажәалагалакәеи агәанагарақәеи ианырзызыршы еиҕәакны реиқәшахатхарала ишықәырғәған:

1. Ацснытәи ахәынтқарратә шәкәтыжырта аиҕабы Д.К.Нацкәе-

бия иажәалагала инақәыршәаны 2024 шыкәса иалагзаны итыжьзарц, Апсны жәлар рпоет ишымтқәа: апоезиа, апроза еидызыкыло аизгақәа ацсышәалеи урысшәалеи. Аизга «Дырмит Гәлиа изку ажәа»; Г.Гәлиа – «Саб изку аповест»; О.Воицеховскаиа-Брендель – «Д.Гәлиа ихәҕсахьа афыхантәтә Казараҕы». Иара убас ажурнал «Алашара» аредактор хада иажәалагала, «Дырмит Гәлиа. Ахәычтәи жәеинраалакәа» (ацсышәалеи тыркә бышшәалеи; аит. О.Чкотуа) еизгакны;

2. Ақалақь Ақәа ахадара акультуратә, артартә, аазаратә усбартақәа ркны иазпхьагәатәу аусмәагәтәкәа руснагза;

3. Ацсны ажурналистцәа Реидгыла ахантәащы Р.М.Хашыг иажәалагала инақәыршәаны, аиубилеитә рыцхәкәа разгәатара ахьзала, хтәыла амассатә

информациатә хархәагақәа русзуацәа рыбжыара арәиаратә еиндатлара: «Сара сапсуоуп, Ацсуа жәлар рда соуп сара» амәагара.

4. Ашәкәысцәа Реидгыла акнытә инаштыз ажәалагалантә ашьатәла иазызбан: 2024 шыкәса ацсуа доуха хырхарта рацәала арәиара ахәыркы Д.И.Гәлиа ишықәсаны ирылақәа-зарц. Хтәыла ақытқәеи, ақалақькәеи еиуеипшым ркультуратә, рдара-азаратә хәыштаракәа ркны Жәлар рпоет игәалашәара иазкны еиуеипшым аусмәагәтәкәа реиҕкаара, ашықәс иалагзаны. Иара убас, урт ртәкырадгылкәа ркны икоу азыргаратә тызшырақәа иркыдцарц Д.Гәлиа ифотосахьақәеи

ишымтқәа рцытқәахәкәеи фәхәарала мызкы иеитамкәа.

Азвыбжыа, Дырмит Иасыф-ица диижьтәи 100 шыкәса атра аан 1974 шыкәсазы, асовет шәкәысцәа алархәны еибытәз «Аиоызара аллеиа» хәа ахьз зауз абаҕча иара ихьз ахцара, настыы Апсны жәлар Рцынцтәылатә еибашыра аан ирбгаз Дырмит Гәлиа ибиуст ақәырғылара аус азбара. Атызшырақәа Кәтцарц аамтала ртәащы аус ахьиуаз – Кәтол, Кындыг, Тамшь ашкәкәа ркны.

Азвыбжыа итызтыг акны амемориалтә ҕәы ргылазарц, А.М.Чочуа ихьз зху ақытантәи ашкәк акны имузеи аартызарц. Иара убас, ихьз зху Тамшьтәи абжыратә шкәл ауадақәа руак акны иеиҕкаазарц ихәтарәи ирәиарәи ирызку ацсуа литература акабинет.

5. Атцара Аминистрра ажәалагалакәа инарықәыршәаны иазпхьагәатәу ашкәкәеи ашкәкәранзатәи аазаратә усбартақәеи ркны иаарту агәыргәратә еилатәарақәа, еиуеипшым ашыра хккәа рыла аиндатларақәа, «аишәа гьежықәа», атцарадырратә усурақәа рымәагара ухәа жәлақы хра злоу, еизхауа абипарақәа рдуеиеилкаара зыртәуло аусмәагәтәкәа.

Агазетъ «Апсны» 105 шыкәса ахьтра, хтәылаҕы иазпхьагәатәу аиубилеитә уснагзатәкәа рыхәтә хадак ахәсабала, азгәатара иазку, Нхытц-Кавказ хәешыратә жәларкәа рмилаттә газеткәа рредакциякәа рхәтарнақәа алархәны агәыргәратә еилатәара мәагәахит апрель 24 рзы. Иаццоахит убасгы амилаттә газет атоурых аазырцшуа адокументалтә фильм, уи иазкны еиуеипшым аамтқәа рзы иаццоу атцарауааи ажурналистцәеи русумтқәа реизга, атыжымтә атоурых аазырцшуа афотосахьақәа рцәыргәтц; иарбоу арыцхә инақәыршәаны цшшәыла ишычуо аа-дакык иназо изаамтанутәи аномер атыжыра.

Апснытәи ахәынтқарратә университет акны ашықәс иалагзаны имәагәахит аәбатәи ареспубликатә лингвистикатә форум; ахатәи бышшәа азгәыбылра, блачыцны уи ахызыаразы азәлымхара афәр азхьзырцшуа, х-шәзакны еихшоу апрокет «Абызшәа аштә»; убасгы Дырмит Гәлиа игәалашәара ахьзала В.П.Анкәаб ихьз зху Ацсуа-адыга филология ацентр, Нхытц-Кавказ – Карачы-Черкәсски, Кабарда-Балкариәи ркны имәагнаоит арәиаратә хәылпәзкәа аапын анцәамтәи тагалан аееишамтәи рзы.

Имачым иазпхьагәатәу ауснагзатәкәа. Икоуп макьаназы инагзаны ишықәырғәғәам, ахәынтқарратә аанащтәи аилатәарақәа ркны изхәацшраны икоу, хмилаттә доуха зуасхыру хәафәра, «цәҕәа еижыагоу адунеи» акны имәапысуа азылларатә тагылазашықәа ирылазшамхарц. Абзия Анцәа иахдәицшитәаант.

С.У.Багацшь диижьтәи 75 шыкәса атра азгәатаразы

Ахәынтқарратә комиссиа аццоуп

Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжыани иналукааша ахәынтқарратә усзуа, Апсны Аәбатәи Ахада, Апсны Афырхатца, «Ахьз-Апша» аорден I аөазара занашыоу Серге Уасил-ица Багацшь диижьтәи 75 шыкәса атра иазкны агәалашәаратә усмәагәтәкәа реиҕкаарәи рымәагәарәи рзы Ахәынтқарратә комиссиа атцаразы Аусҕка инапы атәишит.

Ахәынтқарра Ахада Ихатыпу-

ухәа убас Акомиссиа егырт алахәылацәаҕы.

Ажәалагалакәа рыхәацшраан азбамтқәа рыдыркылеит. Урт инарықәыршәаны акультура Аминистрра абарт ахьдцәкәа атан:

– Серге Уасил-ица Багацшь диижьтәи 75 шыкәса атра иазкны хәажәкырамза 4, 2024 шыкәса рзы иазпхьагәатәу ахәынтқарратә усмәагәтәкәа рахь аапхьаратә билеткәа реиқәыршәара;

– Хәажәкырамза 4, 2024 шыкәса, асаат 15.00 рзы С.Чанба ихьз зху Ацсуа драматә театр афоие аҕы Серге Уасил-ица Багацшь игәалашәара иазкны афотоцәыр-

аф Бадра Гәынба напхра зитә Ахәынтқарратә комиссиа иалоуп:

Кәарциа А. А. – Апсны Ахәынтқарра Ахада Иусбарта анапхгащы;

Бигәаа Б. В. – Очамчыра араион ахада;

Смыр Д. Г. – Апсны акультура аминистр аамтала инапынцәкәа назызго;

Ешба Б. Ф. – Ақәа ақалақь ахада;

Амчба А. В. – Очамчыра араион Цыҕарда ақыта ахада;

Багацшь З. С. – Багацшь С.У. ипа;

Агрба Е. Е. – Аминистрцәа Реилазаара Аппарат агуманитартәи асоциалтәи азтәарақәа рзы Аусбарта анапхгащы (акомиссиа амазаныкәагәа).

Ахәынтқарра Ахада Ихатыпуаф Бадра Гәынба ихантәафрала Апсны Аәбатәи Ахада, «Ахьз-Апша» аорден I аөазара занашыоу Серге Уасил-ица Багацшь диижьтәи 75 шыкәса атра иазкны агәалашәаратә усмәагәтәкәа реиҕкаарәи рымәагәарәи ирызку ахәынтқарратә комиссиа аилатәара мәапысит ашәахьа, жәабранмза 19 рзы.

Аилатәара рхы аладырхәит Ахәынтқарра Ахада Иусбарта анапхгащы Абесалом Кәарциа, акультура аминистр инапынцәкәа назызго Динара Смыр, Очамчыра араион ахада Беслан Бигәаа, Очамчыра араион Цыҕарда ақыта ахада А.Амчба, Серге Уасил-ица Багацшь ица Зураб Багацшь, Ахәынтқарра Ахада ицкаантцәа Аусбарта аиҕабы И.Аҕынцәал

гақтә аиҕкааразы ажәалагалакәа реиқәыршәара;

– Хәажәкырамза 4, 2024 шыкәса, асаат 16.00 рзы С.Чанба ихьз зху Ацсуа драматә театр аҕы Серге Уасил-ица Багацшь диижьтәи 75-шыкәса атра иазкны аныхәатә еилатәара асценари аиқәыршәара;

Ахәынтқарратә комиссиа иазгәанаҕәит иара убас 2024 шыкәсазы Апсны ахыпшымра жәларбжыратәи азхатцара Амш азгәатара инамаданы Серге Уасил-ица Багацшь ацсуа жәлар рмилат-хәкәиттәратә қәцара, ахәынтқарра аргыларә, Апсны ахыпшымра азхатцараҕы инаиҕаз арөл иазкны анаука-практикатә конференция амәагәараҕы.

Апснытәи ахәынтқарратә телерадиоеилахәыра Серге Багацшь изкны адокументалтә фильм атыхразы адтә аиуит.

Апсны аҕари аспорти рускәа рзы Ахәынтқарратә еилакы хәажәкырамза 3, 2024 шыкәсазы Очамчыра ақалақь аҕы Серге Багацшь игәалашәара иазкны аспорттә турнир амәагәаразы жәабранмза 23, 2024 шыкәсанзә ажәалагалакәа реиқәыршәаразы анапынцәкәа атоуп.

Араионкәеи Ақәа ақалақь рхадәа Серге Уасил-ица Багацшь диижьтәи 75 шыкәса атра иазкны ахәынтқарратә усмәагәтәкәа рынагзаразы ажәалагалакәа еиқәдыршәароуп. Ахәынтқарратә комиссиаҕы ирыхәацшуеит егырт ажәалагалакәаҕы. Акомиссиа аусура иаццоахит.

Ахәаа ахыцра арманшәаларазы

Аусурақәа ирылагоит

■ **Афедералтә хәынтқарратә Усбарта «Урыстәылатәи ахәаа ао-биектқәа рыргыларәи рхархәарәи рзы Анапхгараҗара» (ФГКУ Росгострой) анапхгашы ихатыпуащ Александр Ерохин аусбарта Шәачатәи аҗға аколлектив дырцылеит.**

Краснодартәи атәылаҗәа ахы иусуратә ныкәара ахәақәа иртаҗа-

Анапхгаф җыц идтқәа

Есымчыбжәтәи аилатәара

■ **Гәдоутә араион ахада инапын-тқәа назыгзо Рауль Лолуа жәабранмза 12 рзы есымчыбжәтәи аилатәара мөаҗигейт, – адырра Канацойт араион Ахадара апрес-с-матзура.**

Гәдоутә араион аҗнытқатәи аусқәа Русбарта аихабы Зосма Гыцба, ихәссыз амчыбжә азы 117 цыра акриптовалиута архара иазку аппарат рыцшааит, уртә амил-ция ақәша аҗы ишытоуп хәа адыр-ра кәитейт.

Рауль Лолуа закәаншәаҗада акриптовалиута архара иазку аусу-ра аҗагыларазы аштаб аусура ахәшәара бзиа аҗейт, убастқәа аусура иацыртарц азы абжәгара кәитейт.

Рауль Лолуа Гәдоутә араион аҗ-нытқатәи аусқәа Русбарта аихабы

Ахатәы бызшәа амш

Адоухатә тынха

Аманда Анталаа

■ **Машәыршәкә акәымзар калап Ацсны жәлар рпоет ду, ацсуа бызшәа абду, сынтәа дижжәи 150 шыкәса ахыцра азгәаҗто Дырмит Гәлиа им-шира жәабранмза 21 иахәкәшәаз.**

2000-тәи ашыкәсқәа инадыркны есышыкәса жәабранмза 21 азы аду-неи зегьы иазгәартәит Жәларбжә-ратәи ахатәы бызшәа амш, абызшәеи акультуреи реицшымзаарәи, абызшә-рацәарәи реиқәырхараз ацхыраара рьтаразы.

Абызшәа зегь реиҗа игәгәоу мыру-гоуп адоухатә тынха ахычаразы. Излаз-

ны, Александр Ерохин Ацсни Уры-стәылеи рхәааҗы икоу автомашы-нақәа роуштра-гәатәратә тыц «Адлер» даҗааит. Аусбарта «Уры-стәылатәи ахәаа аобиектқәа ры-ргыларәи рхархәарәи рзы Анапх-гараҗара» Шәачатәи аҗға аколлектив дырцылеит. Ари аҗға анапхгараҗа-ра иатцанакуейт 15 ауштра-гәатә-ратә тыцқәа.

Аусбарта «Урыстәылатәи ахәаа аобиектқәа рыргыларәи рхархәарәи рзы Анапхгараҗара» аофициалтә саит иканатцо адыррақәа рыла, ате-

ма хаданы икалеит Краснодартәи атәылаҗәа ахәаа иаҗну аинфра-структура аҗиара. Хәзтоу ашыкәс азы Урыстәыла иахәаҗанакуа икоу ауштыртәтә тыцқәа зегь рааста атранспорти ауааи зхысуа тыцны ипхәазоу, убри азы зейтарҗыцра хымҗадатәны икоу автомашынақәа роуштра-гәатәратә тыц «Адлер» аҗы аргыларәи-еиқәыршәаратә усу-рақәа ирылагоит.

Аиташәкәыргыларәкәа рыш-тәхы аусура иалагоит 28 җәахәа. Атранспорти ауштырәзы алшарақәа 9,5 рыла еиҗахоит (уахыки-енаки рышнытқәла 1,5 нызкы инадырк-ны 14,13 нызкы ркынза), ауаа ро-уштырәзы алшарақәагы 3 рыла еиҗахоит (уахыки-енаки рышнытқә-ла 28 нызкыык инадыркны 80,5 нызкыык ркынза).

Иара убасгы иалагалахо-ит аҗәатәра аиҗкаараз атехноло-гия җыцқәа, уи иалнаршоит аамтқә ала шәкы ркынза атранспорти хархәагақәа - амашына ласқәа, аидарамғангагәтә машынақәа, ав-тобусқәа, автобус мацқәа рышәкәтә-галара.

Уажәы апроекттә қбаадқәа аус адырулоит, анафс, афедералтә Автономтә усбарта «Урыстәы-ла ахәынтқарратә экспертизәы Аусбарта хада» аҗынтәи ақәыр-шахәтәтә лкаа анаашытхалак ашытәхы, ауштыртәтә тыц аҗны аргыларатә усурақәа ирылагоит.

Зыцшра камтқәа иқатәтәу аусқәа рахы иатцанакуейт иа-ра убас амшынтә ауштра-гәатә-ратә тыцқәа «Кавказ», «Ткәапс», аихамҗатә ауштыртә тыц «Адлер». Иазпхәагәаҗоуп иара убас – аин-фраструктура аҗиарәи ауааҗсы-ра рзы еиҗа иманшәалоу аҗагыла-заашәкәа раҗцарәи.

ларатә усурақәа мөаҗгәтәуп. Рауль Лолуа раҗһа иқатәтәу аусна-гзатәкәа рзы анапхгәаҗа рәитейт.

Араион анхарта-коммуналтә нхамәа анапхгәаҗы ареспубликатә мөаду иахәаҗанакуа арыцкәаратә усурақәа рымөаҗгәа аиҗкааразы адтә иоуит.

Араион ахада инапынцәкәа назыгзо араион аҗы ацкәара ахылацшра ахадара җыдала ах-шыҗышытә аҗейт. Далаҗәаҗәе-ит аҗәам-сам ақәгаразы атеррито-рия аиқәыршәара азтәара.

Ақытқәа рхадәаҗәа ихәссыз ашыкәс азы имөаҗыргаз аусу-разы ахәсабрбақәа рыҗатцарәи, хәзталаз 2024 шыкәсазы апланқәа рышәкәыргәгәарәи рзы адтқәа рыҗахейт. Гәдоутә араион ахада ихатыпуащ Валери Аҗзба ааигәа имөаҗысраны икоу Урыстәылатәи Афедерация Ахада иалхрақәа реа-зыҗатцарәкәа шымөаҗысуа атәи еиҗейхәейт. Иара имөаҗысраны икоу алхрақәа рзы алхраҗә тыцқәа зегьы ианаамтәоу ишахәҗоу ала еиқәыршәахоит хәа адырра кә-итейт.

Есымчыбжә адунеи аҗны изуейт бызшәк – уи ианаго изуейт милат дуззак рхаҗәра, ринтеллектуалтә тынха.

Избан абызшәа изахтә ари ақара хырәа? Избан ақәзар, зегь раҗһаза иргыланы ауаҗы хәтарак иахәсаба-ла ишәкәгыларакны абызшәоуп иа-азырпшуа иара ихаҗәра, аҗстазаара аганқәа зегьы дышрызнейуа, аҗәытәи аҗәтәи реимадара.

Ахатәы бызшәа зәақам ақоуп аҗәлар милатқ ахәсабала рышәкәгы-ларәҗы. Ауаҗы данилак инаркны иҗстазаараҗы ихатәы бызшәа иан-нацәз ашытә аанхоит еснаҗ. Атәым бызшәақәа рцара хымҗада иумыхә-зар цырхагара узнауам, аха ухатәы узымдырзакәан атәым уанашытәла уи зынза рыцхара духоит. Иарбан бызшәазаалак ауаҗы иитцалак, иара ихатәы бызшәа зегь раҗһа игылаза-роуп, дызлахаҗыца, дызлаҗәаҗәо ақы ақәны ианхароуп.

Инал Арзынба – Москва

Аицыларә

■ **Февраль 14 азы иалагеит Москваҗа Инал Арзынба иусуратә ныкәара, – иа-анацхауейт Ацсны адәныкәтәи аусқәа Рминистрра амедиациентр.**

Урыстәылатәи Афедерация адә-ныкәтәи аусқәа Рминистрраҗы имөаҗысит Ацсны аҗнуцкәтәи аусқәа

рминистр Инал Арзынбаи БРИКС аҗыц аҗны Урыстәыла Апрезидент ихатарнак, Урыстәылатәи Афедерация адәныкәтәи аусқәа рминистр ихатыпуащ Сергей Риабкови реицы-лара.

Аганқәа рылаҗәаҗәейт наҗ-ааҗ ин-тересс ирымоу азтәарақәа.

Риабков дрылаҗәаҗәейт БРИКС аҗны Урыстәылатәи Афедерация ахан-тәаҗара хра злоу аспектқәа.

Аусеицүра ахәақәа

Москва рнапы ацарҗит

Ареспубликатә хәынтқар-ратә усхәартә «Ацснымедиеи» «Евразийская медиа группа» хәа изышытәу Ационертә Еилазаарәи рыбжәара аусеицүразы Амеморан-дум анапәаҗара мөаҗысит Мос-ква ақалакы, Урыстәыла икоу Ацсны Ацхараҗәаҗәартәҗы. Амеморандум рнапы ацарҗит Ареспубликатә хәынтқарратә усхәартә «Ацсны-медиа» аихабы Роберт Цюпуеи Ационертә Еилазаара «Евразий-ская медиа группа» аихабы Сер-геи Деменски.

«Ари амеморандум аҗы хара аинформациатә усеицүразы хә-икәшахәтхейт, ахәтакахәҗала, Ац-сны Ахәынтқаррәи Урыстәылатәи Афедерациеи аҗнытқатәи жәлар-бжәаратәи аҗстазаарааҗы аин-терес тцоу ахтысқәа рзы адыр-раҗарақәа рыҗатцара аганахәҗала», – иазгәейт Роберт Цюпуа.

Ацсны – ашышыкәсақәа ир-гәыларсу аҗоурых змоу атәыла ауп, – инацшыны иазгәейт Сергей Деменски.

«Амедиa лшарамчқәа русе-ицүра – ари аекономикатә, ауа-ажәларра-политикатә, ацара-дырратә ухәа Ацсны аусккәа рҗы имөаҗысуа ахтысқәа рзы

ацхәаҗәа хаамтәзтәи аҗагыла-заашәа рыдгалара, иара убас, уи атәыла акультуратә җыдарақәеи атрадициакәеи рзы аудитория адыррақәа рыртәаразы алшара шәхәны икоуп», – ихәейт Сергей Деменски.

Амедиагүцқәа русеицүра ашыкәыргыларәҗы адгыларә Ка-итейт Евразиатәи аекономикатә комиссиа аусацүразы Ацсны адә-ныкәтәи аусқәа Рминистрра аци-далкаатә хәтарнак Вахтанг Пипиа.

Ационертә Еилазаара «Евра-зийская медиа группа» аҗдан 2001 шыкәсазы. Уи аилазаараҗы икоуп аинформация-аналитикатә пор-тал «Евразия сегодня», иара убас аинтернет-тыжымтә «За рубе-жом». Иара аихарак аусура ахыр-харта хаданы икоуп аекономика, анаука, ақазара, акультура, аспорт ухәа аусккәа рҗы ақыр тцәзкуа жәларбжәаратәи ахтысқәеи Азия-Аокеантынчтәи аекономикатә усе-ицүра (АТЭС), Алада-Мрагыларатәи Азия ахәынтқаррақәа Рассоциация (СЕАН), жә-хәынтқаррак ре-идгыла жәларбжәаратәи аиҗкаара (БРИКС), Шанхаитәи аусеицүратә еиҗкаара (ШОС), Евразиатәи ае-кономикатә Еидгыла (ЕАЭС) иалоу атәылақәа рҗы имөаҗысуа, акту-алра злоу апроцессқәа рзы аҗәаб-жыкәа рылартәара.

Апышәа аимдаразы

Ацсны аҗнытқатәи аусқәа рми-нистр Роберт Киут усуратә визит-ла Ареспублика Тәтарстан дыкоуп, – адырра Канацойт Ацсны аҗнытқатәи аусқәа Рминистрра апрес-матзура.

Роберт Киут Ареспублика Тәтар-стан аҗнытқатәи аусқәа рминистр аамтала инапынцәкәа назыгзо Алек-сеи Соколов дыҗылеит. Автохәын-т-инспекциеи аппарат-программатә комплекс «Ишәартам ақалакы» ру-сушәа гәейт, иара убас Тәтарстан аҗнытқатәи аусқәа Рминистрра аҗоу-рых аекспозиция ахыҗыргәаҗтәоу амузеи даҗааит.

Москваҗа иныкәараан Ацсны аҗнытқатәи аусқәа рминистр Ро-берт Киут ихы алаирхәит Аиннова-ция-территориатә кластер «Зеле-ноград» еиднакыло аилахәырақәа

реицыларә. Уи Москва тцәарадыр-ра-индустриатә районны икоуп, ами-кроелектроникеи этехнология хә-раку абизнеси роуп хыкәкыс иамоу. Иара иатцанакуейт аҗдарадырратә усхәартқәа, аинститутқәа, ааҗлы-хратә наплакқәа.

Аицыларәҗы иҗырган арадио-техникатә шәкәгылақәа, аинфор-мациатә системақәа реиҗкаарәи аус рыдуларәи ирызкыз аҗәахә ду.

Аҗнытқатәи аусқәа рминистр иазгәейт Ацсны азинххаратә усураҗы аинформациатә техноло-гиякәеи апышәа ахырхәарәи рҗана-хәла аусеицүра ақырза шатцанакуа.

Роберт Киут аицыларә иалахәыз табуп хәа реиҗәейт азыргаразы, иазгәейт акластер «Зеленоград» аҗазара шахарақәа.

Агазет «Аҫһны» – 105

Стелла Сақания

Аҫһуа литература ашьаҫар-көы Дырмит Гәлиа дийжәтеи 150 шықәса тит. Аиубилеи инамаданы, агазет «Аҫһны» 105 шықәса ахыҫтра азгәаҫахонт. Иапҫдоуп ахәынҫқарратә комиссиа.

Ишдыру еипҫш, агазет «Аҫһны» рағһазақәны 1919 шықәса февраль 27 рзы Д. Гәлиа иоуп иҫыжыыз. Уи иҫбабаи иусуреи, агазет «Аҫһны» аҫоурыхи изныкымкәа иазаатғылахеит амассатә информатсия ахархәагакәа русзүәә. Убри азы, аҫоурых сағәйламлакәа, агазет «Аҫһны» аиубилеи азгәаҫара аламҫалазы, исызбеит сльҫәәжәарҫ, акыр шықәса агазет акыпҫхәраҫы аҫбабаа ду збахьоу, аҫышәа змоу, иахьа уажәраанза агазет аҫыжыртаҫы аус зуа, Аҫһны анаәа Рхеидкыла Ақәатәи ақалақәтә Кәша иаҫбаы Фируза Чамагәуа.

ҫаиҫәәжәараан иазгәалҫеит рағһазақәны атипографиаҫы аусура дшалагаз 1966 шықәсазы, агазет «Аҫһны» акны – 1978 шықәсазы. Ускан акыпҫхыәәә, анбанкәшәәәә хәа изышьҫаз азхазомызт, убри азы уахь диясуеит. Илгәалалыршәоит акадркәа ускантәи аамҫазы ишмаҫыз. Дазатғылеит аусура даналагаз, акыр шықәса аус зухьаз ауаа хатәрақәа аус шрыҫылуаз, иахьа зыдуңеи зыҫсахьоу: Арзаабей Багапҫш, Грышәа Кәйтҫниа, Дусиа Бармышәа-Кәйтҫниа, Хәыта Шьанаа. Агазет акыпҫхәраҫы ф-өык аус руан ө-сменакны: мышкы – х-өык, аөбатәи амш азы – даҫа х-өык. Иазгәалҫеит, ҫышымз ҫәәарас иаҫаны акыпҫхәра шудырҫоз, анаөс аусура ушаладыргоз, аха лара аамҫа кьаҫк ала аусура ланахьы ишаалгаз.

Фируза Чамагәуа ашкол данҫазгы бзиа илбон астатиа хәыҫқәа агазет ашкә аашьтра. Ускан, «Аҫһны Каҫш» зыхьыз агазет аҫы аусура даналагаз, уи редакторс данан Сергеи Михаил-иҫҫа Кәйтҫниа. Илхәеит, иахьа акомпютер акны анбанкәшәараан гҫак уҫәар-

Гәарҫ-бжьарак ибжьамхо...

гы, жәак ааныхны даҫаакы бжьаургылар шауа. Аха ускантәи аамҫазы ишыуадаөыз агҫа ариашара. Гҫак уҫәар, абзац инаркны анҫәамҫанза ианыхны, ҫыҫны иҫаҫатәын. Ускантәи аусуратә мшы даараза иуадаөын. Ашьыж аусура инеиз, агазет ааҫыҫанза аөныкә аҫара азин рымамызт. Иуадаөын иҫаҫаараз ауаөы изы арақә аусура, аха Фируза лхатә өыза Владимир Капба (зыдуңеи зыҫсахьоу), агазет аҫы аус ахьиуаз азы, еиҫнырыҫсахлон аусура. Ахәыҫқәа раазараҫы дарҫьажәөаны длывагылан, рхәоу еибаркны аус еиҫыруан. Убас еипҫш аҫагылазаашьақәа калон аа-дакьақ аныҫрыжьуаз, уигьы уажәтәи агазет аформат еипҫшымызт. Ус аныҫрыжьуаз – ахҫықәа ирыдырхәалон, еиҫарак Урыстәы-

ла аизара дуқәа анымөаҫыргоз адакьақәа ирыҫҫаны иҫрыжьуан. Иахьатәи хәамҫазы, аинтернет аҫыжәара амоуп, аинформатиа иудаху ҫүгоит. Аха ускан ателатип хәа икан, убри иаанагон аофициалтә кәзшьа змаз аинформатиа, анаөс аиҫагаө еиҫеигон. Уи аиҫагаөи акыпҫхәри рнаөс, еиҫахгы даҫьханы ириашон.

Иазгәалҫеит, аҫбабаа ду шаҫыҫгы русура, рызеггы гәыкала, таҫьхықәрала ишазнеиуаз. Ускан «Аҫһны Каҫш» адагы атипографиаҫы иҫыҫуан «Советская Абхазия», анаөс «Сабҫота Аҫһазети», хәа ахьын, «Шьрома» хәа даҫа гаезҫкгы ҫыҫуан. Лара илхәеит, аус зуаз ираҫәәөны ишықәз. Ускантәи аамҫаз аиҫаҫыларакәа ирыхьаны ақырҫәеи аҫһуааи аилибамкаа-

ра, аөөымҫра анрыбжьалоз кала-лон. Иҫалахьан усгы, 1989 шықәсазы атса иалхны алинотип акны анбанкәшәара аан аҫһуаа ирҫагылоз ажәа амхны икалыжьхьан.

Фируза илгәалалыршәеит зкыпҫхымҫқәа рылукаауаз: Гьарҫ Жанаа, Гьарҫ Нараскәуа (аибашьра анаөсгы аус иуан, аха машәырла дҫахоит); аиҫагаөәа ркынтә дылгәалалыршәеит Володиа Шларба, насгы ажуриалист Шьаликәа Камкиа. Уи агазет аҫыжәраҫы аҫаҫышәара аниқәшәоз, убри акынза алаф хәо угәалақәара шьҫихуан, рааҫара рхаштуан, раамҫа ахьҫоз рбөмызт. Иазгәалҫеит, ускантәи акорреспонденткәа есымшааира аҫһуаа қыҫақәа ишыртаауаз, урҫ ирызкны аматериалкәа шаздырхиоз, Давид Киут, иара убас Саша ҫариа ухәа ираҫәәөны ақыҫа ҫыҫазаара иазкны изыөуаз. Лара лхаан аус зуаз, агазет аҫаҫыҫхықәу амазаныкәгаө, амакеткәа кәзҫоз, аматериалкәа еиқәзыршәоз Саргон ҫаркьыл. Уи ахаангы дгәамҫуамызт, материалк азымхар, мамзаргы имыҫхны икалар, мыҫхәы ахы мхәкәа иус наигзон. Анаөс иара иаамышьҫахь иҫыҫ акны аусура далагоит Валери Маршан. Уигьы иара иеипҫҫәкәа иус аамышташәала дазнеиуан. Иара убас илгәалалыршәеит аус зуаз Едуард Қвираиа, Вахтанг Аҫһазоу, Нелли Киут, аредактоҫәа рахьынтә: Сергеи Кәйтҫниа, Борис ҫыжәба, аредатор иахыҫыуаас иказ Владимир Чуаз, Шьалуа Басариа.

Аибашьра анҫоз ақәзар, Гәдоуҫатәи атипографиаҫы агазеткәа «Аҫһны», «Республика Абхазия» ркны анбанкәшәәөы дьқан. Зны-зынла агазет авиорҫҫа кәзҫоз данзымаалоз Фируза илымьлдон. Асовет хәынҫҫарра аниелахә ашьҫахь, агазет «Советская Абхазия» ахьз ҫыҫахны «Республика Абхазия» ахьзырҫеит. «Республика Абхазия» редакторс дҫаҫан Витали Чамагәуа, аҫһуаа аус хәзициуром хәа русура ааныжыны иҫоит. Абасала, анбанкәшәәөы аурыс редакцияҫы дҫамлазет. Анаөс Зина Каө-ҫҫаи, ларей, иахьагы аус зуа Андреи Мишинҫниаи аусура иалагеит. Уажәы аклавиатура мариазшәа икоуп, аха ускан иҫәҫан, мчыбжьык аҫара

иаҫын уи ахархәашьа. Уи нахыс аөныкә иганы иапҫхьон, агҫақәа ирыҫәәз гәарҫон. Убас дара рыхөык ирыбзоурууп ухәер алшоит рағһазақәтәи агазет аномер «Республика Абхазия» аҫыжәра. Убас ашықәсқәа цон...

Аҫыхәтәнтәи аамҫазы, лгәаанагарала, агазет «Аҫһны» астатус лақәышшәа лгәы иабөит. Рағһазақәа Дырмит Гәлиа иҫыжыыз агазет «Аҫһны», асовет аамҫазы «Аҫһны Каҫш» өаҫһа ахьз шьақәыргылахеит «Аҫһны» хәа. Ускан уи апартия Аҫһнытәи, аобкоми анапәҫақәа икан агазет. Убри инамаданы агазет знапы аҫазыөуаз рхыҫһазаара раҫәөын, зеггы аҫһьон, бзиа ирбон. Афотокорреспонденткәа материалкәеи рҫыхымҫқәеи рыла аҫһаөәә аднаҫһьалон.

Иазгәалҫеит иаашар, агазет ҫыҫхөума хәа, иашьҫалан ишаауаз. Аибашьра кәлаанза агазет 16-нызкы ркынза ҫыҫуан, ишааҫыҫлақь ажьыж иарбан қыҫазаалақь ауаөы дахьынхөз иоуртә аҫагылазаашьа аҫҫан. Аха ихәатәуп, ускантәи аамҫазы аҫһошьҫа даара ибзианы аус шауаз. Агазет «Аҫһны» 100 шықәса анахыҫ лгәыҫрақәа шадылхәалоз, агәыҫра хәмоуп еиҫагы аҫөлымҫара аиуп хәа. Уи иара ахатәы мзызқәа ирыхьөит, хәарада, аха, акыр шықәса аҫбаба здылбалахьоу, аҫһуаа рҫахәхәага хәа дзышьтоу, бзиа илбө агазет иахьатәи аҫагылазаашьа лгәы лнархьуеит. Иҫеггы ахылаҫһра амазар ҫахуап.

Фируза иахьагы лгәы иалоуп, агазет «Аҫһны» 100 шықәса ахыҫтра аиубилеи азгәаҫахартә еипҫш аҫагылазаашьа ахьырзаҫыҫамыз. Лара агәыҫра лымөуп, сьнтәа агазет «Аҫһны» 105 шықәса ахыҫтра, иара ишақәнагоу еипҫш, Аҫһны Ахәынҫқарра Аиҫабыра ахатҫыла-ны аиубилеит ныхәа азгәарҫап хәа. Агазет аиубилеи аламҫалаз, аредакция аусзүәәә зеггы дрыдныхәало ирзеиҫьальшеит, агазет аөазара харакхо, ираҫәәөны анапәҫәра еиҫкаахө, өаҫһа ирызхәуа, аҫар аинтернет ахархәара адагы агазет иапҫһауа. Д. Гәлиа ишыҫахьаз еипҫш, «гәарҫ-бжьарак ибжьамхо», аҫһаө икынза инеило!

Алаҫа бзиа ҫсеиқәырхагоуп

Аинфекциатә чымазара аҫаҫыларазы

Наира Сабекиа

Аамҫа бзиа хананыз ахәыҫқәа, ахәыҫбаҫақәа, ашколқәра иаҫанакуаз рҫаәәа гәыөбарада иазнеиуан алаҫа аҫаҫара. Асовет аамҫаз иҫадыргалоз алаҫа агәрагара, ахатәбзиара еиҫазма? – абарт аҫаарақәа рышкә ухьанарҫһуеит, абри аганахьала иахьатәи хҫагылазаашьа.

Арт амшкәа рзы Аҫһны агәабзиарахьчара Аминистрра ажуриалисткәа алархәны имөаҫнагеит астал гьеж. Уи иалахьын: агәабзиарахьчара аминистр иахыҫыуаө Саида Делба, ахәшәәыра-профилактикатә усбарта анапҫхәы Батал Каҫиа, Гәдоуҫатәи асанепидстанция ахәқьым хәда Инга Чанба, асанитарҫә-аепидемстанциятә матзура ахәқьым хәда Алла Белиаева, Ақәатәи аинфекциатә хәышәтәырта ахәқьым хәда Аста-

мыр Гәыниа, апедиатр Марина Гегиа, Ақәатәи ахәыҫтәы хәышәтәырта ахәқьым хәда Ада Абыхәба, аексперименталтә паталогиеи аҫерапиеи Ринститут адиректор иахыҫыуаө Алиса Матуа.

Астал гьеж иалахьыз рҫаҫһа тема хаданы иқәҫылан: Аҫһны ахәыҫқәа, ахәыҫбаҫақәеи, ашколқәра иаҫанакуеи рыбжәара алаҫақәа рымөаҫгара аҫагылазаашьа.

Аҫһны агәабзиарахьчара аминистр иахыҫыуаө Саида Делба дзататғылит иахьа ахәыҫқәа рзы алаҫа аҫаҫара мап аҫызкуа шьраҫәәөшхаз. Убри аан даара аҫартәбаит аинфекциатә чымазарақәа: аимхәаршәаа, абҫы, амгәахьаа зыхьуа ахәыҫқәа рхыҫһазаара. Абри ачымазара имарианы ралыргаразы хымҫада иаҫахуп алаҫа аҫаҫара. Уи змоу 95% – иаөыхьчәахөит арт аҫкы чымазарақәа. 2022 шықәсазы – алаҫа рзыҫатан 17% ахәыҫқәа, 2023 шықәсазы – 24% роуп алаҫа кәзҫаз.

«Арт амшкәа рзы алаҫаҫаҫара хәхьнеиз школк аҫы 10-өык аҫаөәә роуп иҫазҫаз. Аимхәаршәаа зыхьуа ахәыҫқәа рхыҫһазаара ианвар мзазы 70-өык иреихәхеит, иара убас ари ачымазара рыхьыр алшоит, ианыхьыҫыз изхызымҫаҫ адуҫәагы, ускан урҫ рхәшәтәра еиҫагы иҫәҫахоит. Аимхәаршәаа ауаөы ихьыр алшоит ахауа иалаланы. Уи аҫәәыхьчаразы зегь рағһаза иргылатәуп алаҫа амазаара. 2023 шықәсазы аимхәаршәаа зыхьыз хәа иҫаҫалоуп 900-өык ахәыҫқәа», – иазгәалҫеит

А.Белиаева. Ахәыҫтәы хәышәтәырта ахәқьым – апедиатр Марина Гегиа илхәеит даара рхыҫһазаара шьраҫәоу ирҫаауа ахәыҫ чымазәәа. Иҫгәәоу ахәышәтәыртахь ишьҫаҫоит, еиҫа иҫыҫеу аполиклиникахь идыкьәәҫоит.

Ақәатәи аинфекциатә хәышәтәырта ахәқьым хәда Астамыр Гәниа иазгәеиҫеит: Аҫһны хәра иҫамоу өыҫьа заҫөык ахәқьым – ареаниматологкәа роуп, убри азы аҫкы чымазара зләезаны иаиуа ахәыҫқәа рыҫҫазара аиқәырхаразы Аҫһны анҫыҫ идыкьәырҫоит. Урҫ рхәшәтәразы ахарҫь ахәынҫқарра иашәоит. Аха убриаан рдокументкәа еиқәшәаны иҫазароуп. Икоуп хусураҫы аиҫьзарақәагы, иахьысыз ашықәсазы, Урыстәыла ишьҫны иаххәышәтәит, рыҫы еиқәхархеит 28-өык ахәыҫқәа, даара аҫагылазаашьа уашәшөыразы», – ихәеит иара.

Алиса Матуа илхәеит: «Хәра ашьҫаҫа хәрзроуп алаҫа иазкны ауаажәларра ирыладырҫәо аифқәа. Хәра Аҫһны иҫауа алаҫа ашәартара аҫам. Иҫамлақ уи зләзҫаз ирҫырахаганы. Аха ишәартәахаз ачымазара өкы, аимхәаршәаа, абҫы зыхьыз ахәыҫы алаҫа имазар имарианы ихигоит. Ухәан-схәанкәа ирзызырөны иҫазымҫаз рхәыҫқәа рыҫҫазара ашәартәра иҫадыргылоит».

Астал гьеж иалаҫәәжәара хьркәшо асанепидстанция ахәқьым хәда Алла Белиаева илхәеит, ишәаху хымҫада азакәан ахәыҫқәа алаҫа рзыҫаҫаразы. Иара убас Аҫһны агәабзиарахьчара Аминистрра иахәнаркит афильм аҫыжәра убри иазкны.

Аҫхаражәхәәө далахәын

Аконференция

Урыстәыла икоу Аҫһны аҫхаражәхәәө Алхас Кәйтҫниа анаука-практикатә конференция «Евромайдан: Украина иаөызыз ажәашықәса» ихы алаирхәит.

Аконференция жәабранмза 16 рзы жәларбжьаратәи амультимедиаҫә мө-

диагәыҫ «Урыстәыла-иахьа» апресс-центр аҫы Урыстәылатәи аҫоурыхтә еилазаара ахылаҫһрала имөаҫысит.

Аконференция алахәәлаҫәеи асаҫәеи рағһа алағалажәәла дыкәҫылеит Урыстәылатәи Аҫһны аҫхаражәхәәө аускәа рминистр Сергеи Лавров.

«Мрагыларатәи атәылақәа излалшо ала Украина ахы иархәаны Урыстәыла аҫырахагара, адуңеитә ренаҫы иара иақәнагоу ароль анагзаразы азин амоуа аҫаҫара, дара

ишырхәо еипҫш, Урыстәыла аҫархаразы еиуеиҫшым аҫазышәарақәа мөаҫнагоит. Аус аҫы Украина ахатә, жәахәарада, иухәар алшоит Европа икоу ахәынҫқаррақәа зеггы рааста иҫару хәынҫқарраны, уимөу, аиазаара иаҫуҫақыраны икалеит», – иазгәеиҫеит Сергеи Лавров.

Аконференция иара убас рхы аладырхәит Урыстәылатәи аҫоурыхтә еилазаара аҫхантәөы, Урыстәылатәи Аҫһны адәныҫатәи аускәа Рми-

нистрра иатәу Москватәи Жәларбжьаратәи Аизықәзаашьақәа рзы Ахәынҫқарратә мнститут (Ауниверситет) аректор Анатоли Торкунов, Урыстәылатәи аҫоурыхтә еилазаара анапҫгаратара ахантәөы, аҫоурыхтә перспектива Афонд апрезидент Наталиа Нарочницкаиа, ақәша чыда «Беркут» аҫиҫар Дмитри Сабына, Украинатәи ауаажәларра-политикатә усзүәә, апартия «Держава» анапҫхәы Дмитри Василец.

Ажәытәра иазымгаз, аха ҕыц зхы цәырызгаз

Анышәапшы аказеи

Альбина Жыба

■ **Ақнацака иказ ауадабжыра хашәналеит. Нақ-аак иацәза иҕәз ағәтәышәкәа руак аалыртын, аңшәма хамәахылгеит. Хаңһа иаагәлеит илашаза, ипхаза иказ аказарта. Зегьы еилфаца ртыңкәа рҕы иқан. Уи иаразнак улапш итәшәон, ауадаҕы аказара утаһхон. «Арахь ағәтәышәкәа даасымгацт, зегьы снапала икаскеит азы саһыбаауеит», - лхәеит аказарта аңшәма, хәһәаиз атың шаһгәаңһаз аныла.**

Сабина Ахыба Афон Ғыц дынхонит, лара 27 шықаса лхытуеит. Аңһәтәи ахәынтқарратә университет дауштымтоуп, аказаратә факультет ағы ацара лтәон. Аграфикатә дзаин хырхарта ишлымазгы, лыпцдзаара анышәапшы иадылхәалейт.

«Акерамикаһ машәыршәа снанагеит, сыгәгы итамызт. Ахәтәи акурс ағы апрактика хаман астудиа «Артель» ағы. Убра иалаххыр ақәын анаһстәи ххырхарта. Уака анышәапшылықкәа қартәон, аха иртәаны. Аформақәа анышәапшы ртәтәаны аирызқәа, ахапшықәа рылхуан. Уа ирызгылан напыла еибытаз, анышәапшы аус ахәдыруло агежь (гончарный круг). Иара аус азыруаз амотор азәзәага машына иағәын. Уи снаҕәтәарц стаххейт. Хәһәкәз астудиа аиҕабы Даур Ғәймба азин ситәит аамта анымоу аус алаура», - илгәлалыршәоит лара.

Сабина илхәоит, анышәапшы аус шадулатәу Даур ишылирбазгы, лхала, лыгхақәа рыла илцәз шырацәоу. - Зегьы иаразнак истәит сызхәом, аха уи азы исыман ағәхәара ду, - азгәалтейт хәиҕәәжәарағы.

«Уи аамтазы ауниверситет ағы стәра хсырқәшон, студентк ләхәсабала исымаз ағәтынчыра, ашәара, аапсара, зегьы анышәапшы ахысырхон. Ари аус ағы иумазароуп амч ду. Убыскак сәадцалан аус зуан, нацхыңда санаанхозгы ықан. Ақгы сзәлцуамызт, аха сус иснәтон ахәәкәитра. Хәычы-хәычла снапкәа ашычылеит, сгы итәскуаз аформа сзәлцуа иалагеит. Иаха-иаха сәаңһа

иқәсыргылоз адцақәа сыруадауан, сказыра еиҕахарцаз. Даур иғәаңһомызт сусумтқәа рформа, дара иаишахәдәараза иқан. Уи анибоз ари аңһы ахамышәа, азуауд итәһәышәа икоуп хәа иҕәон. Аха, сара дачәкала исыҕақәомызт. Анышәапшы ақәтәрағы иаишоу аформа ақынза аусумта анагара даара иуадауан, аха уи сара исцәәақәазыоуп», - еитәлхәеит Сабина.

Абасала, Сабина «Артель» ақны аусура далагеит. Уака иаадыртит акурсқәа, анышәапшы аус адулара зтаху рзы. Схала исцәз зегьы ауаа рызнагәһәас иастәи хәа иғәһәылгон аханәтә, иағһәылцәуадауан. Убри аан ари аус зтәра зтаһхаз рәцәәхейт. Сабина лажәәкәа рыла, ҕынтә-хынтә ихынхәуаз ықан, убыскак иамеханакуан. Акурсқәа ирхыны анаһс дара рхатә студиақәа аадыртуан. Аха зегьы маншәалан ицоумызт. Лтәәцәа русумтқәа иэны данаалгалак аццара иалагон. «Атыңантәи анышәапшы аусурағы даара иманшәалоуп, аха иара иағыз хәеилкаауамызт, хәалытқәа

пхастамхарцаз» - лхәоит Сабина. Ускан анышәапшы ағәыла аңтыңынтәи иаалхәо далагеит, усканоуп дара реиңшымызаара ағәы анылдырғы. Сабина ртәәһы аус луан шықәсыки бжәки. Ауаа рхыңһәзәра иагхомызт, аха есығәны Афонһәтәи Ақәака ацара-аара дарааңһейт, луалафахәы зегьы лымәәқыра иахһәылтәо даналага, лусура аанлыжырц лызбейт. Убыскан ауп ианиз уажәы хәһәтәаны хәһәицәәжәоз лхәтә қазартағы. Уи иаҕахыз амаругақәа рыла аибытарағы лтәәцәа лыцхрааит. Ауа-

да лнапала илшәуан, лгәы ишақәшәо илырцшәон. Аханәтә лнапы итылхара иарбан маҕәаркәоу лыздыруамызт, аханас ачысмаҕәа дазааит. Сусумтқәа ауаа есығәны рнапәы иркызарц стәхуп, иргылыны иахәапшуа ақәымкәа, хәа инацылшыт лара.

«Аһны иаху сара икасто ачысмаҕәоуп. Сан аманшәчыс зләлуа аформақәагы лзыкастахәеит, дара даара иманшәалахейт. Аплита итаргылыны иалаххуеит, ақгы иацәшәазом, аңтырагы рымоуп», - лхәоит Сабина.

Аханәтәгы Аңһы анышәапшы иалыруаз ачысмаҕәа ақәын. Хтәылағы ақыцлы цәырцит ахаҕә аамтазы, аарыхра ашыақәгыла ианалага, хәа азгәеитәи ацарауа Ғарри Сангәли. Аңһы ицәаз Кистрикәи раңһәтәи аңхартә, аңтырцауаз, археологцәа ицәырырҕейт анышәапшы иалху асаанкәа, ақәһәлқәа. Анаһс аңһәз ашышықәсақәа раан ацәтәах азы ахапшықәа қартәо иалагеит. Абжәратә шәышықәсазы ахапшықәа убад идуны икарцәон, ақыба кыдырғылан итәлан ирызәзәон. Ус еиңш

Лыхны иқәданы ирыман, хәа еиҕәиҕәоит археолог. - Анышәапшылы ижәйтәзәтәи аусура културағы атың ду ааннакылоит. Ақырза ирҕәианы иқан, - ихәоит ацарауа. Антикәтәи аамтазы аһны ахыб ақыцлы ала икарцәо иалагеит. Азыхәкәа ркынтә аиланхартақәа рахы инеиуаз азымангақәа анышәапшы иалыруан. Амшыңзы тағәаны, амца ацәтәны анышәапшы иалхыз ачанқәа дыршуан, анаһс аңһәкәа роурцаз. Аңһы ииз ари акултура ақы иалаһәшәоимызт, ирныз асаһәкәа, ашәага-зага,

ағығәара, ишзу рыла. Цабал ицшәаз аирыз аиңш-зеиңшу адуһей ағы икам, убыскак ачыдарақәа амоуп - амаа, ахәдәпара, аңһтәы, иахылцуа абжы ухәа. Аңһы Аңһыңһәтәылаеибаһәра қалаанза Очамчыра, Ғәдоуа анышәапшы аус адызулоз ақәзақәа ықан. Нас иаха-иаха иазауауа иалагеит ақәымзар. Анышәапшы аус адызулоз аңһәуа қазәәа дүкәа рахы иңһәзәоуп: Валентина Хәырхәмәл, Виачеслав Хәырхәмәл, Цыулетта Мышәба, Александр Донченко. Урт рахынтә Валентина Хәырхәмәл лусумтқәа, акерамика ағанаһәла - асаан дүкәа, аскульптура ақәзар - акамбаш иақәтәз ахәыцқәа, Амилацтә галереиағы итәәхын. Уи аиҕабы Сурам Сақәниа иажәәкәа рыла, абылра ашыҕах аусумтқәа рахынтә иалыргаз ыкоуп, урт еизғаны иуцабыр қаләит. Еиҕә иманчыкәа аха иалоуп хәа ағәаанагара имоуп иара. Археологцәа реиңш хныһәналы аңһәара халагоит, аха амцақра зыһкәаз азы аустцәара иаҕәу ақынтә мақәна уахы анеира азин хәмам, иазгәеитәит хәицәәжәарағы.

Анышәапшылы уажәы алартәара бзиа амоуп, уи мақәна ус иағыказауеит хәа лгәы ианагоит Сабина. Ауаа ицсабаратәу аалытқәа иаха ағыжәара арто иалагеит, имоуп, напыла икацоу пату ақәырцәоит, иаха ирызгәмоуп, хәа азгәалтоит лара. Убри аан ақәзақәа рхыңһәзәрагы иацлоит, иахшәтәы аус уажәы ҕыц аҕәара амәа иануп хәа лхәоит Сабина.

Иаһә Сабина ҕығәғәала илхәарц лылшоит, лус дзқәзоуп хәа, избанзар лхала илырхаз аңһшәа илнарцәз рәцәоуп. Иқан аамтәк лус лгәы аһәкәахәзгы, икалцәо дақәымшәо данаанхаз. Иқәлаз убри ауп, ауаа илзәәртәоз аусумтқәа рхастахо иалагеит, ицчон. Амаҕәрт қәтәны, ишәны, иэны, асаһә аңһәны уанаалгалак, иара ианыццалак, уңһәбаа, уцара зегьы азы ианауҕалак, убыскак уҕәы унархуеит, ухы ахығәра уақәымшәо уаақәхәит, илгәалалыршәоит уи аамта Сабина.

«Асанқәиқәа ирхырқәаны сзышыцлаһәз амәтериалқәа атирцәкәа рҕы икамызт, егырт рахы саниас, дара-дара еинааломызт. Икастазә сзымдыруа санықәа, фестивалык ағы сзабадырхәз қазак дыңһәаны изанысцәит дсыцхраарц. Иара зегьы еилыкка исеиҕәеит, еинаало, иааибуа сытәиҕәеит. Уи ашыҕах сыңһы сылаеит. Сус сеиҕәзыхынхәит. Сусумтқәа цшшәыла иҕычоуп, асаһәкәа рақәзар - имариоуп, иара убри алағы схәтәы стиль шақәсырҕейт», - лхәоит ақәза қыңһә.

Абасала Сабина лхала лхы даңшәымахеит. Лара дрылаһәу афестивалықәа, аңһәрымыкәкәа, илымоуп лхәтәы дақәа асоциалтә хәғы, лусумтқәа ахызырыло.

«Ауаа идсырбо салагеит аусумтә шықәсто. Цыңһ инаркны иаҕәртәо иалагеит цырак, ө-цырак ақәымкәа, ирацәаны. Ускан еилыскааит ари ауаа ишыртаху, саргы ишыснаало. Еиҕарак иазтәауеит акаһәуа зларжәуа», - лхәоит лара.

Ақәз иахәдылгәлеит анышәапшы иалхны усумтә ақәтәра, аха хәра лара лусуһә ахәаңһәра иаха иахтәхейт, иағһәзәитәлхәеит уи нап шалыркуа. «Аханәтә анышәапшы гәәтәтәуп, аусуразы иманшәалазароуп. Ицәа-акцәазар, азы алысхуеит, иацәазар, исырцәақыроуп, нас исыраоит. Аформа ахәастә атың ахы саниаслак, ирцәиуа, снапкәа ырбазо, ишыстаху икастоит. Аусумтә иаишаза иқәларцәз, анышәапшы аханәтә ишахәтоу ишыақәыргылатәуп. Анышәапшы аформа аһәиулак, уахыки-еһәны иаҕәроуп. Анаһс иаацәны, имыцхәы анышәапшы амхны, ишәны икастоит. Ианбалак, исуеит», - еитәлхәеит Сабина. Убри аан хәбла ишабоз лара ашырсаан қәлцәит.

Ақәз лус илзәцу азибаара адагы, ахәшәалагы лнаҕоит. «Ауаа сырдыруеит, сусумтқәа аархәоит, аха сара истахуп идуу, сзыһәылаоуп усумтәк қәстәрц, уиҕы сәһәиҕә» - азгәалтейт лара хәиҕәәжәара хыркәшауа.

Ағәыҕалалратә концерт

Аахыц-Уацстәылан

■ **Аңһы Амилацтә саһәтә галереи афонд ацхырааразы ағәыҕалалратә концерт Цхыһвал ақәлак ағы иааҕәысит, - иаа-нацхәуеит Аңһыпресс.**

Жәабранмаз 12 рзы Цхыһвал ақәлак, Ахәынтқарратә драматә театр асценәғы Аңһы Амилацтә саһәтә галереи афонд ацхырааразы жәлар ринструменткәа рхәынтқарратә оркестр «Аизалд» ағәыҕалалратә концерт мәаҕысит.

Ахәаңһәа ирыдгәлан 20 инареиҕаны амузикатә номеркәа, иара убас аклассикатә рҕәиамтқәа хәамтазтәи анағзәрала иадырхәеит.

Абилеткәа рыҕира ақынтәи ирхәз апарақәа зегьы Аңһы акултура Аминистрра чыдала иарту ахыпһәзалартахы инашәхтоит.

Аңһы акултура аминистр инапынцәкәа аамтәла иназыгзо Динара Смыр хәтәла Аахыц-Уацстәыла акултура аминистр Рада Загоевеи Аахыц-Уацстәыла арҕәиаратә интеллигенция зегьы инашәратә республика адғылара атаразы иаадырцшыз аңһәаразы итабуп хәа ралхәеит.

Изхароу ауаа хауп

Амца ашәартәра ацуп

■ **Иаһәһәс аманшәа рзы Аңһы араионкәа иахырцаркуа ақырҕәара абнақәа амца ркит хәа ажаабжә аааит. Атағылазаашы хылапһәра артоит атағылазаашы чыдақәа рзы Аминистрра аусуоцәа.**

Ашәартәи абна ацә ациан аманшәа Гаҕреи, Ғәдоуҕеи, Ғәылырһәы, Очамчыреи, Гали рраионкәа рҕы. Иара убасгы аҕәсабаратә амцақрақәа атыңһәрыман Цырхәеи, Азһәыбжәеи, Маркәылеи, Мықәи, Шәһәыкәареи, Лашыкындари ақытқәа рҕы.

Еиҕаркгы амцақрақәа хылаһәауа ауааа роуп. Ауа-аҕәсыра рхәтәгәаҕарала, хылапһәрада амца ддыркуеит ахәскыһына амаҕреи хыңцәаз адәхәһәпшкәа. Амца ағанеибааркәлак абнақәа рахы иаисуеит. Ауааҕәсыра аҕәырхага рмоурц азы атағылазаашы чыдақәа рзы Аминистрра иааиһәрымыкәзәкәа ахылапһәреи аусурақәеи мәаҕһәнагоит.

Аказа қәйіш

Алиса Гәжә-пұжа

■ **Ашәәхәә иага абжы ссир ихазаргы, абафхатәра илазаргы, инаигзо ашәә злыху әжәәкә рцакы угәәцәнза имнеир, иацоу, изырьшзо амузыка хаамхар, ианымаалар, хәарада, ибафхатәра пьсьехоит. Убри азы, ашәәхәә ибафхатәра азыргаразы, анагзараан атып, чыда ааныркылоит амузыка рәиамтәкәә апызцо акомпозиторца.**

Еиуеипышым аидеәкәә, «аза» ашәә нагза алызхуа, аус адызуло, атекст ишахәтоу, еихышәә еиҗәкәәны, амузыка рәиамтә аоранжировка кәзцо убрахь днәлатцаны.

Атыхәтәнтәи аамтәзы, Апысуа теләхәәпшра, еиуеипышым асоциалтә хәкәә ркны лассы-лассы амузыкант, акомпозитор, аоранжировка кәцәә иахәсабала абафхатәра злоу, хәстрадатә шәәхәәцәә дахьрыцәкәгыло аклипкәә уафы ибоит Абзагә Марыхәба.

Хәтәлә, Абзагә Марыхәбәи арт ацәәхәәкәә равтори хәибәдыруеиҗәтәи 20 шыкәса инарзынапшра итцәуит. Аамтәказы ателәхәәпшра «Абаза» афны аус еицауан. Рапхәа уи ирҗиаратә усурә ахьхәиркызы «Абаза» афны шакәу, хәтәлә, амонтажкәцәәфыс аусурә дшалагәзгы бзианы исгәәлшәәоит.

Акәәтәи аиндустриатә коллецә «арадиоимадарәи, арадиодырратәри, ателәхәәпшрәи» рзанаат ала итәра анхиркәша ашәтәхь, 2007 шыкәса азы, «Абаза» афны хымз апышәәра данахыс, еицгәртәит ателәхәәпшрафы аусурә шилшоз, ишикәфәиоз. Рапхәа монтажкәцәәфыс дрыдыркылеит, анафс аефир ашәтәфыс. Хәзы, Акәәтәи ахәынтқарратә акультура цәраиуртә афны аоркестортә кәша афны ацәра итцән, еиләигзон амузыкатә цәрәи ателәхәәпшрафы аусурәи.

Шәәчәтәи ателәхәәпшрафы изанаат ала шыкәсқәәк аус аниу ашәтәхь, Абзагә аамтәказы Апысуа теләхәәпшрафы аефир ашәтәфыс ичыдоу атагылазашәәкәә рзы аминистрә афны аимадара афәша аиҗәбәи иахәтәпшрафыс аусурә еиләигзон.

Аказара ахы зырнагоит

Анафс, иеҗышәәит акинемотаграфия афныгы. Хәтәлә, афильм «Софичка» афны атакпхыкәра зызы аус наигзон, администраторс даман.

Абзагә згәыртқәыл бзиоу, зхы аус адызуло, априципрагы змоу, зыгәтәкы иацәхәамтцәу, атыхәтәнннзә иназыгзо дыруазәкуп. Ауафрәи аламысы рыла дхәәидәм, афызара хәтыр ақәызцо, аныкәгарагы зылшо арҗысуп. Уи аамтә рацәәла ақәымзаргы, еиуеипышым азнаатқәә рыла, еиуеипышым ахырхартақәә рфә иеҗышәәит, аус иуан. Дызлагоз зегь ицааиуан, аха, акраамтә зыцәәырымгәкәән фәндқәлә

дзыргәәтәиуаз амузыка атыхәтәны апыжәәра агеит.

Агитара уманы аусурә ушныкәоз, зны-зынлагы уи итәәхны ушцәлоз згәәләшәә хрәцәәфуп, аха, хәтәлә, сара сгәы иаанагомьт зегь нышәтәцәны амузыкахь уиасып хәә, ишпәкалеи уи? сиазцәәит Абзагә. Атак ақәцәра хь диасаанзә дааччан иажәә днәлагеит:

– Сара схәтәгы ахаан сгәы иаанагомьт амузыка занаатдыррәлә сеазыскуеит хәә. Санхәычыз апиано акләс ала ахпәтәи акләс афынзә снейт. Нас – инсыжыт, пьитрак ашәтәхь аоркестртә кәша

стәлеит. Агәәләкәзаара бзиә ансымаз агитара асырхәон. Амузыкатә нотақәә здыруан хәарада, аха, амузыкатә цәра нагза сьмазамкәән сеазыскит амузыка амац азура. Амузыкатә хархәәгәкәә зегь аус рыдулашәә сдәит. Иахәа иасырхәоит иарбан амузыкатә инструментзааләк: апиано, абас, агитара, адаул ухәә убас егыртгы.

2015 шыкәсазы, исымаз еитәтцәу апиано ала агафәхь сдәыртцәлон, убасқан ф-концерткә кәсдәит. Уи иабзоураны аапыхәара сырәтәи акахәажәыртә «Бориста» ахь. Ес-хәәша уахь имфәхәтцәу атаафцәә хәылпәзыла, музыкала ргәы кәсцәларц, аконцерткәә рзымфәпызгаларц. Анафс, уахь имфәхәтцәу иалагәз амузыкантцәәи сарәи хәибәдыруан, аиҗәзәра хәбжәлон. Урт дыруазәкуп рапхәа издырыз Матә Цквитарәи.

Хәра имгәкәән хә-фык еидыкылоз агәып, еиҗыскаит. Ус, хәыч-хәычы амузыкатә рәиарәхь икәсцәз ашәәкәә ирыцәло, рыцәдыртбаауа иалагеит.

Абзагә Марыхәба иаҗәәкәә рыла, ахәычтәи коллектив «Каданс» аналпхәаы Алик Алавердиани иарәи рәбадырра иабзоураны, рапхәәтәи ашәәкәәи амузыка апыцәртә атагылазашәә иоуит.

«Ускан аңлыз бызшәәлә ашәәкәә апыстцән. А.Алавердиан истудия афны хгәып хәәзыкәхцән, хы иахархәозгы иара имузыкатә архәәгәкәә ракәын. Фышыкәса рыфәндқәлә, 2-3 клип атыхәра хәлшәит, азызырәцәәи ахәәпшцәәи хәрдырыртә, хәрбәртә атагылазашәә кәлеит, аха хгәып хыбгәлеит, хәрҗиаратә усеицәра ацәра залмыршәәит», – иҗәәит уи.

Абзагәи хәрәи хәиҗәәжәәраан инацшны иазгәеиҗәәит 2018 шыкәсазы апродиуссертә пьшәә ирхәртә атагылазашәә изтәз, артист Славик Амчәа аус ицурәла шакәу. Урт русеицәураан Абзагә ароликкәәи аклипкәәи ртыхрәи рыкәцәрәи напы аиркит.

2019 шыкәсазы Абзагә иаиритит ихәтәи студия. Хәиҗәәжәәраан иләилахәкәаз ала, Абзагә ирҗиара аизырхәаразы иарбан атагылазашәәзәәләк иафшәәуам, хыкәкы хәдәсгы имоу ирҗиара, инапы зләку аус ахәтәбзиара аиҗәтәра ауп.

2021 шыкәсазы «Окно в будущее» хәхызыз апроект ихы ала-

ирхәит, Апысны араионкәә зегь ркнытә хәыда-пәсада абафхатәра зләз афәр алпшәәны изыригеит. Урт рзы иапытәит 16 ашәә, итхит 16 клип.

Фышыкәса цуеит Абзагә Марыхәба Апысуа теләхәәпшра афны астудия ааиртыртә атагылазашәә ирҗеиҗәтәи уи аналпхәра, уақә русеицәра шәкәгылоуп еимабзиарәлә, ахы иақәйтны. Абзагә хәтәлә, далахәуп Апысуа теләхәәпшра имфәпнаго «Апысуа культура ашәә» хәхызу амузыкатә дырратәра, иара убас, уи ихәтә ус иахаршәәләны Апысуа теләхәәпшра аусзүәцәә ргәәтәхрәкәә наигзонит, русура дацхрәәуеит.

Хәтәбзиарәлә еиҗәкәә Абзагә истудияфы аус рыциуеит неилымхрәда хәпшра естрадатә шәәхәәфцәә. Ирацәәфуп уи иахь абжы атафәраз, ашәә атафәраз, аоранжировка ақәцәразы ухәә имфәхәтцәу.

Уи иаҗәәкәә рыла, рапхәа истудияхь имфәхәтцәы, аус зциуаз иреиуоуп агәып, «NATRIO». Анафс, абафхатәра злоу, хтәылафы еицырдыруа, бзиагы еицырбо ашәәхәәфцәә: аиәхәшәә Бәрзәниәә, Ләра Адләиба, Мәдина Кәәрцәниә, акапәлла «Ләит», Цыими Шәмәниә, Рәмина Зәдә, Ильдә Кәычбәриә, Альдона Цкәуә, Армен Хәчәтуриан, Бәслан Сымсым ухәә азәырфы.

Абзагә чыдалә, профиссионал амузыкатә рәиара дәфәиҗәтәи 9 шыкәса цуеит.

«Шыкәсык афәндқәлә 30 ашәә аоранжировка кәсдәит, урт рәиҗәрак ашәә фыцқәә роуп», – иҗәәит иусура шышәкәгылоу дзәәтәгыло.

Хәиҗәәжәәра хыркәшо, уи иҗәәит ицхыраара зтәху, идцәәло шмацфәым, урт згәгы мап шырәцәимкуа, аус рыцәура дшазыхиоу. Хәтәлә, иахәаиритит мазакгыи, атыхәтәнтәи аамтәзы, абафхатәра злоу аестрадәтә шәәхәәфы Цыими Шәмәниәи иарәи еицырдыруа ахәәанырцәтәи ашәә «Аишәә» – нагзаны, ихәтәәны апысышәәлә амузыка абазибафцәә арыдгаларәзы аус шадыруло. Ләссы ишхыркәшәо.

Хгәы иаанагоит «ABZA MUSIC» иагхарым хәә абафхатәра фыцқәәи апысуа ашәә фыцқәәи, иара убас, агәыбрагы хәмоуп амузыкант, аоранжировкакәцәә, апродиуссер имузыкатә рәиара афазара иазхәләп, игәтәкәә назап хәә.

Амилаттә театр еихәхәуа

95 шыкәса ахыцит

■ **1929 шыкәса февраль жәибыжь рзы Акәә иаартын Апысуа профиссионалтә драматә театр. Ари арыцхә хтыс дуны икалеит апысуа доухәтә культура афәиара амфән. Атеатр апысуа кәша афны икәыргылан Зәз Дарсәлиә идрама «Ажәытәра иагаз». Аспектәкль ахәәпшцәә даараза иргәәпшәит.**

Ускантәи аамтәзы атагылазашәә шмариамызгы, атеатр агәып еиднакылоз С. Бжәниә, Е. Шакирбаи, И. Азынба, М. Бгәжәба, К. Гогия ухәә ирылдыршәит ахәәпшцәә атеатртә кәзара радхәларә.

Апрофиссионалтә театр шыкәгылаанзә ари аказара хы даара иазаацәсхәән Дырымит Гәлиә ацхә днаргыланы, азәымкәә, фыцәмкәә.

Апысны тыпқәк ркны иаадыртыз ашкәкәә иртәло иалагеит ацәра амазаара иазгәышәуаз апысуа хәыцқәә азәырфы. Урт ирылгәз, иахә агәыртқәыл бзиә змаз атагылазашәә роуит 1915 ш. рзы Акәә иаадыртыз Арцәфратә семинариә афны рцәра ацәра.

Асеминариә итәз, иаццхәәны ацәра зтәоз апысуа фәр иреиу-

аз гәыпфым иртәхәит апысшәәлә иахыиҗәәмаршәз аспектәклькәә рыкәыргыларә, уи азы еиҗәкәәит адраматә хәидкыла (акружәк). Ацәфцәә рапшәгара бзиә дахәтәгылеит, рхылапшрагы ихы иадитәит зуаажәлар рахь агәбылра ду змаз Симон Ашәхәәтәә.

Афәр рапшәгара афны иртәхын зәә псыхәә йкамыз алитературатә материал. Аха макәна имицызт апысуа драматургиә. С. Ашәхәәтәә ринсценировка кәитәит, апысуа ртоурыхтә цтәзаара аазырцшүаз, Д. Мордовцев иповест «Прометей и хылтшәытра» апыцтәәхәкәә фәба. Афы иахызын «Кәләшәбәи», афбатәи – «Сафарбәи». Икәзыргылаз арцәфы Д. Захаров ибзоура, урт афәбагы асценатә цтәзаара рбәит.

1917 шыкәсазы Очамчыра ақәләк афны аус зуаз апысуа рцәфцәә еиҗәкәәит ашәәхәәратәи адраматәи хәидкыларә. Абрака ацәфцәә рымчәлә икәыргылан «Алашәәра» зыхызыз П. С. Шәәкырыл ирзишәыз апиеса, ақәыргылафгы иара иакәын.

Аамтәкәәк рышәтәхь икәыргылан дәәә фымтәкы – «Кәычгә» зыхызыз, С. Бжәниә ииҗәз агитациатә пиеса. Арт фә-пиеса апысшәәлә ифын, аха асахьаркыра хәрәк иацәыхаран. Макәна имаа-

ицызт апрофиссионалтә фымтәкәә рцәыртцәра аамтә.

1918 ш. Акәәтәи арцәфратә семинариә афны фыц еиҗәкәән атеатртә кәзара абазибаф А. Шәәкаиа напхәра зитәоз адраматә хәидкыларә. Ацхыраара ритәит еснаг урт ирхылапшүаз, рапшәгара фыц афны ргәы штызхуаз, ацхәәкәзы амилаттә театр ацәрафы зләгәлә ду йкоу Д. Гәлиә. Уи иритәит апысшәәлә ицәәжәоз ф-пиеса. Аха урт дәәә бызшәәк ахынтәи еиҗәган, еиҗәзгәзгы иара иакәын. М. Ахәшба иакәзар, дәәә пиеса хәычык апысшәәхь еиҗәган иритәит.

«1921 шыкәсазы, Апысны Асовет мчра анышәәкәгыла ашәтәхь, ара еиҗәкәәит апысшәәтәи апысуа театр атруппа. Зыцшәк хәә кәмтәкәә,

раагза бзианы икалеит. Уи иацәнакуаз ибзианы еиликаауан напхәфыс иамаз.

Атеатртә студия афны рцәра хдыркәшәит жәәхәфык: Е. Шакирбаи, А. Агрба, Р. Агрба, А. Аргәын, А. Басариә, И. Цочуа, Л. Кәсләзиә, М. Ақәфба, Шә. Пәчәлиә, П. Ашәба, Н. Гочуа, С. Кәгония, В. Шәәкырыл.

Артистцәә рәиҗәра фык рапхәзә афны иҗәмарит Лопе дә Вега ирҗиамтә иалхны икәыргылаз аспектәкль «Ауаса рзыхь» афны, абафхатәра кәимафгы аадырцшит.

Анафстәи ашыкәсқәә раан зызбәхә хәмоу афәр рәиҗәра фык Апысуа хәынтқарратә драматә театр афны аус руан, еицырдыруа артистцәәны ишәкәгылеит, амилаттә атеатртә кәзарафы рләгәлә ду ахәшәара уадафуп.

Апысуа милаттә театри амилаттә драматургиәи, акыр апынгылақәә шрызцәыртцәуазгы, афәиара амфәианын, аспектәклькәә ахәәпшцәә ирылатцән. Ишнәишнәиуаз атеатр аусура тышәынтәәлеит.

Ашәтәхь С. И. Чәнба ихьз хыртцәз Апысуа хәынтқарратә драматә театр афны абицәра фыцқәә еицәгылон, уи иабзоураны ркәзәра афазарагы есаира ишәтәытуан. Атеатртә кәзарафы ишәкәгылахоу атрадициәкәә ирыцырцәит иахәа уи амац азызуа.

Аказа изызырора

Саида Харазиа

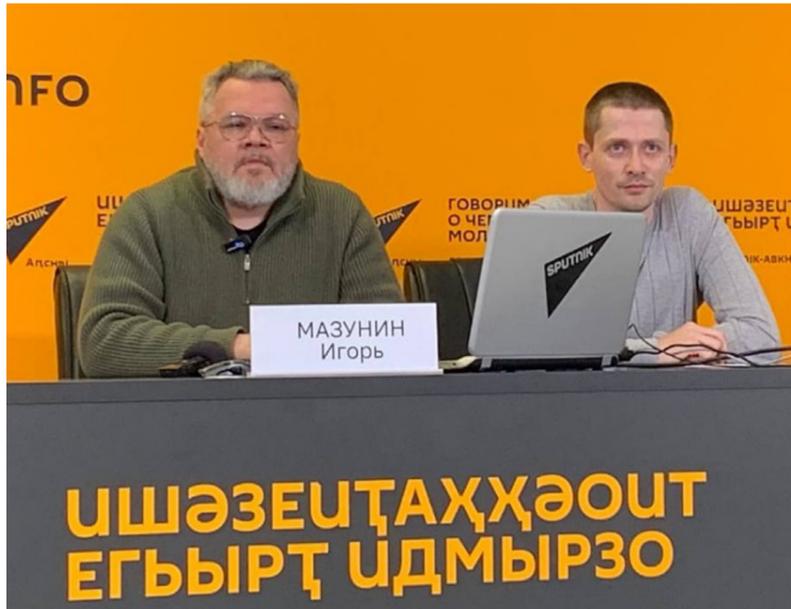
Жаабранмза 15 рзы «Апсны Спутник» апресс-центр акны акамереи атели рыла инашаны авидео штыхтәу иазкны амастер-класс мсапигеит амедиагып «Россия сегодня» аинформациатә технология азказа Игор Мазунин. Уака рхы аладырхәит Апснытәи еиуеицшым амастәтә инаформациатә хархәагакәа ркынтәи ажурналистцәа, иара убасгы Апснытәи ахәынтқарратә университет акны атцара зто ажурналистцәа җарацәа.

Уака Мазунин дазаатгылеит ателеканал «Life news» акны аус ахыуаз атәи, еицеиҗәеит Шьамтәйла, Ливан, Ирак, иара убасгы аибашьратә дәи акны дзыкәшәахьаз ахтыскәа.

Ари аилатәаракны Мазунин иаликаит:

«Иахьатәи аамтазы ажурналистцәа еихарафык ирымоуп хаамта иакәшәо ателкәа, урт ирылшоит телла ахтыс тырхырц, насгы иацсоу авидеонцәмта картарц. Аха авидеокамера акәзар, уи ажурналист ицстазааракны иахәдоу атыц ааннакылоит».

Игор Мазунин ишеицеиҗәаз ала, ицстазааракны икан имаҗымкәа ашәартара аамта дынҗагылазгы, аха игәи каижыуамызт: «Исгәаҗоит сара снапы злаку аус. Уара ухы ашәартара итаургылар алшоит, аха сара схазы иалскыз мдоуп ари. Апстазааракны иеҗыцу акы акацаразы, уацымшәакәан икацта ушьаҗа. Иалудыраи уи иузыкамто акы шаку, уаламгозар уи аус! Сара сакәзар, снапы зласкуа зегь сыкәҗоит, убри азы еиуеицшым ахтыскәа, мамзаргы атырхәкәа ахыҗоу исыпхьоит. Свидеонцәмтакәагы

Ажурналист
изанаат азказа

ИШӘЗЕИҢАХХӘОИТ
ЕГЫРТҢ ИДМЫРЗО

миллионшыла ахәацшәа аиуа иалагеит».

Иара убасгы атырхәкәа рзы Игор Мазунин икы иаирхәоит адрон. Насгы далацәажәеит адронла «Азовсталь» азауад штыхуаз, уи авидеонцәмта ахәацшәа рацәафны ишаиуаз.

«Адрон ахы ақәшәо-иақәымшәо изхыҗыцу ахаракыра ауп. Шака илакәны ицырау акара, еиха иццәхәоит азы адрон ақәшәара удафхәоит», - иҗәеит Мазунин. 2023 шыкәса ииуль мзасы Мазунин

«SputnikPro» апрограма итагзаны атема «Амастәтә инаформациатә хархәагакәеи хаамтазтәи атехнологикакәеи» хәа хыс измаз аеазыкцаракәа мсапигахьеит.

Иреиҗызоу Урыстәйлатәи аусдырәҗәеи ажурналист изанаат азказацәеи «SputnikPro» апрограма иалагзаны ажурналистцәа, апресс-мазаныкәагацәа, аблогерцәа, астудентцәа рзы есышыкәса имсапиргоит асеминаркәеи амастер-класскәеи.

«Ишьаартцәырахаз ачара»
ацсуа сценаҗы

Аиҗарбара

Ааигәа, С.җанба ихьз зху Апсуа драматә театр акны ахәацшәа идырбан аиспан поет, адраматург Федерико Гарсиа Лорка ипиеса иалхыз «Ишьаартцәырахаз ачара». Уи ахәацшәа даара ибзианы иахьрыдыркылаз акнытә, ааңһа аиҗарбара еиҗәаан.

Апиеса «Ишьаартцәырахаз ачара» кәҗиара бзиала, асовет аамтазы икәиргылахан Апсны жәлар рартист Хәйта Аҗьапуа. Ари ахтыс мшаенеиҗш изгәлашәо ахәацшәа рацәафуп иахьагы.

Уажәи Нхыт-Уацстәйла зәацсәзтәыз артист, режиссиор Гиви Валиев икәиргылеит Апснытәи ахәынтқарратә аҗар ртеатр актиорцәа алархәны.

Аиспан пиеса акны иаарцшуп атема ашьаура ауп, арака иаарцшуп абзиабарагы, аха апиеса ахы инаркны атыхәанза трагедияла еибаркуп, иагыркәшахоит трагедияла.

Аиспан жәлар рхәыцшья, рдунейхәацшья, рцәаныррақәа, ргәыжәла ацсуаа излахаиҗшуп, излаҗашьашәалоу рацәоуп, иухәар алшоит хымсапгашьала хәизааигәоуп, чыдала, аешьара шхәбжамгы. Убри акнытә Гарсиа Лорка ирәиамта ацсуа

хәацшәа даара ибзианы ирыдыркылеит, ацсуа менталитет иакәшәо иахьеиҗәау азы.

Q-саатқ иназынаҗшупа ицоз аспектль акны иахәдоу аролькәа нарызон: Аахыт-Уацстәйла зәацсәзтәыз артист Фрида Леи-пҗа, актиорцәа: Диана Абыхә-пҗа, Альдона Адлеи-пҗа, Иана Қачараа-пҗа, Вадим Абыхәба, Мдар Сақания, Ахра Кәарҗи ухәа убас егыртгы.

XX ашәышыкәсазы Испания атыц змаз ахтыскәа зныҗшупа Гарсиа Лорка ипиеса иалхыз аспектль «Ишьаартцәырахаз ачара» акны иаарцшыз абзиабареи, аигареи, ахьзи-ахьмызги, цыхәаццәара змам ашьоуреи гәылтәаны, ахәацшья игәацҗы апиеса иалаз ауаа рхәҗсахьақәа кәҗиарала анагзара рылшеит Апснытәи ахәынтқарратә аҗар ртеатр актиорцәа, чыдала иаарылукартә ароль хәдакәа назыгзоз, ахәацшәагы еицгәартаз ируазәкуп: Фрида Леи-пҗеи Вадим Абыхәбеи.

Аиашазы, уафы игәи изырхьуа аспектльгы, трагедияла ишынцәогы, актиорцәа рказара иабзоураны ахәацшәа лассы ирхамыштуа, иргәлашәо хтысны иаанхоит.

А.Хәырбыц-пҗа

Шьханхытц хашьцәа
ркны

Саида Харазиа

Карачы-Черкьеск Ареспублика акны 300-фкы инарзынаҗшупа ашколхәыцкәа Урыстәйлазегьтәи акция

«Письмо солдату» иалагзаны рнапала асаламшәкәкәа рзыршит. Уака ианыртцеит еиуеицшым угәи иазааигәахо аҗәацхәкәа, азеиҗашьарақәа, ақәҗиара дуқәа, еибашьуа рыуаажәлар рыпсыҗаны, еибганы рыфнәтақәа рахь аиааира ганы ихынхәырц.

Ас еиҗш еиҗыркааз асаламшәкәкәа, жәабранмза 23 ахацәа рымш аены дасу изыкы инапакны инеиртә икалоит.

Арт ахәыцкәа рысаламшәкәкәа угәацанза инеиуеит, угәи шьтнахуеит, иара убасгы уи ала аибашьцәа ргәи дыргәҗоит.

Хымҗада, абарт реиҗш еицагыло аҗар роуп зыпсадгыыл ахьчараз игыло, зыжәлар бзи избо, зтоурых еиқәзырхо. Избанзар, ахәычы агәымшәара злоу, угәи зыргәҗо, иацхьака аҗеиҗш бзи изыпшызауеит.

Аслан Дауров Имзеи

Ацәыргакәцә

Саида Харазиа

Нхыт-Кавказ зыхьз нагоу акомпозиторцәа ируазәку, М. И. Глинка ихьз зху ахәынтқарратә премия алаурет, Карачы-Черкьескәи Ареспублика агимн автор, еицырдыруа ашәаццәафы, акомпозитор Аслан Дауров имзеи аадыртит Черкьеск ақалақь акны.

Уи ацдоуп иара ихьз зху акультуреи аказареи рколлеҗ ашьаҗала.

Уака ахәацшәа ирызцәыр-гакәдоуп акомпозитор Аслан Дауров итаацәаратә фотосахьақәа, инапылашыратә нотақәа, еицырдыруа акомпозитор Свидорови иареи рысалам шәкәкәа, иара убас амаругәкәеи ихатәи маҗаркәеи.

Аиҗш-зеиҗшупа амузеи аартра, еицырдыруа ауафы ихьз аназазатәразы даараз акрацанакуеит. Уи бака дуззоуп адоуха аиқәырхаразы. Еицагыло абипарақәа рзы атоурых еиқәнархоит, изыдхәалоу ауафы ицстазаара аимгеимцарақәа иргәилапшратә еиҗш аҗагылазашьа рнаҗоит.

Азәи ихныкәгаразы

Афатә-ажәтә

Ажьырныхәамза 1, 2024 шыкәса инаркны Апсны аусура зылоу азәи ихныкәгаразы ахарькәа 11 072,4 маат ркынза иназеит, – адырра канатцоит Апсны астандарт азы Ахәынтқарратә еилакы.

Ахныкәгаратә минимум ахь иацданакуеит:

- афатә-ажәтә тауаркәа – 7.573,5 маат
- абазара-аагылхратә ухәа егырт атауаркәа – 2.170,2 маат
- зыхә ршәо амацзурақәа, ашәахтәкәа, егырт ихымҗа-

датәиу ашәатәкәа – 1 328,7 маат.

Ахныкәгаратә минимум афазара ихәфсыз ашыкәс азы аиҗш-зеиҗшупа аамта иаҗырпшны уахәацшупазар 15,2% рыла иазхәит.

Азия Ритца азын

АПСНЫМЕДИА

Ареспубликатә хәынтқарратә усхәартә «Апснымедиа»

gazeta-apsny.info
apsnygazeta@mail.ruаҗел: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73
аҗызтһыҗ: Апсны, Ақәа ақ, Ажәанба имфа, 9Аредактор хада
Ахра АНҚӘАБ

Агазет адцала ифым астатиа ахә аредакция иазшәазом. Агазет ахә–20 маатқ.